

Læreplan for Dagtilbuddet Skovvangen

Dagtilbuddets overordnede læreplan er formuleret med udgangspunkt i materialet fra Status- og udviklingssamtalerne. Barnet på 2 – 3 år og Barnet på 5 – 6 år. Det skaber en sammenhæng mellem læreplanen (det vi gør) og det fokus der er på barnet gennem Status- og udviklingssamtalerne med forældrene.

Den overordnede læreplan giver bud på læringsmål, metoder og praksiseksempler. Den egentlige handleplan for de enkelte læreplanstemaer vil altid ske i den enkelte afdeling især med udgangspunkt i den konkrete kontekst og den konkrete børnegruppe.

Overordnede læreplanstemaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sprog
- Krop og bevægelse
- Natur og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Ligesom materialet for Status- og udviklingssamtalerne er opdelt efter alder 0-3 år og 3 – 6 år har vi valgt at formulere en læreplan for 0 - 3årige og en for 3 – 6årige.

Læreplan 0 – 3 år Alsidig personlig udvikling

<p><u>Sammenhæng</u></p> <p>At arbejde med barnets alsidige personlige udvikling er grundlæggende for barnets trivsel, læring og udvikling. Det lille barn er på vej til at udvikle en begyndende identitet: "Hvem er jeg – hvad kan jeg?" Det undersøger nysgerrigt, hvad der sker omkring det og viser, at det vil ses som det menneske, det er. Barnet over sig i at forstå sig selv og mærker, hvad det har lyst til, hvad det har godt af og passer på sig selv ved at sætte grænser.</p>
<p><u>Pædagogiske læringsmål</u></p> <p>Målet for barnet alsidige personlige udvikling er, at barnet udvikler kompetence til:</p> <ul style="list-style-type: none">
• at have indlevelse i andre
• at handle selvstændigt
• at være psykisk robust
<p><u>Metode</u></p> <p>Den voksne har øje for, at barnet søger anerkendelse, spejler sig og tester sig selv og sin omverden ved at tilkendegive, hvad det kan lide og ikke lide. Vi møder barnet med positive forventninger og stræber efter at forstå barnets intentioner. Vi tager udgangspunkt i barnets aktuelle udviklingszone og stiller passende udfordringer. Vi tror på at alle børn kan, når de får den rette støtte og opbakning.</p>
<p><u>Praksiseksempler</u></p> <p>Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:</p> <ul style="list-style-type: none">
• give barnet tryghed, omsorg, nærvær og kropskontakt
• skabe en imødekommende stemning med glæde og smil
• opfordre barnet til at have indlevelse i andre børn – f.eks. opfordre barnet til at trøste andre børn og spørge om de vil være med
• støtte barnet i at sige til og fra overfor andre
• sætte ord på barnets initiativer

Sociale kompetencer

<p><u>Sammenhæng</u></p> <p>Barnet opbygger og styrker sine sociale kompetencer i samspil med andre. Barnet tilegner sig spilleregler for samvær, lege og aktiviteter og er selv med til at skabe reglerne for samværet. I venskaber mærker barnet, hvad det betyder at være sammen med andre og det lærer at tage socialt ansvar. Identitet og sociale kompetencer bliver skabt i sammenhænge hvor barnet kan spejle sig i og efterligne andre, og modtage og give respons i forhold til andre mennesker.</p>
<p><u>Pædagogiske læringsmål</u></p> <p>Målet for barnets tilegnelse af sociale kompetencer er:</p> <ul style="list-style-type: none">
• at etablere venskaber
• at indgå i fællesskabets sociale spilleregler
• at kommunikere med følelser
<p><u>Metode</u></p> <p>Vi arbejder med børns sociale kompetencer ved altid at have fokus på fællesskabet. Vi skaber rammer, hvor børnene har mulighed for at lege og udfordre hinanden i mindre grupper, hvor de voksne står til rådighed for børnene, når de har brug for hjælp. Når vi sammensætter grupper (spisegrupper, aktivitetsgrupper, legegrupper) tager vi udgangspunkt i børnenes indbyrdes relationer.</p>
<p><u>Praksiseksempler</u></p> <p>Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:</p> <ul style="list-style-type: none">
• give barnet mulighed for at fordybe sig i leg alene og i mindre grupper
• benævne barnets følelser i konfliktsituationer
• sætte ord på det børnene gør og hvad der sker socialt mellem børnene
• være opmærksom på børn, som har brug for ekstra støtte til at præsentere sig selv
• skabe positive situationer, hvor børnene glædes over at være sammen og føler et fællesskab

Sprog

<p><u>Sammenhæng</u></p> <p>Vi ved fra nyere forskning, at børn gennem leg med sproget og udvikling af sproglig opmærksomhed, skaber grundlag for senere læseindlæring. Et veludviklet sprog er en vigtig forudsætning for hele barnets udvikling. Sproget styrker barnets evne til at tænke abstrakt og sætte viden i system. Sproget er en vigtig del af barnets sociale kompetencer og det styrker barnet evne til at regulere sin adfærd.</p>
<p><u>Pædagogiske læringsmål</u></p> <p>Målet for barnets sproglige udvikling er:</p> <ul style="list-style-type: none">
• at barnet udvikler færdigheder til at etablere sproglig kontakt
• at barnet lærer at kommunikere med sin omverden
• at barnet lærer at forstå sprogets regler
<p><u>Metode</u></p> <p>Vi arbejder med børns sprogudvikling dels ved at sætte ord på handlinger og fænomener i dagligdagen og dels gennem mere tematiseret sprogarbejde. Vi har fokus på sprog i alle dagligdagens situationer. Alle afdelinger har særlig sprogstøtte til børn der i særlig grad har brug for det. Vi arbejder med forældreinddragelse og alle afdelinger sørger for inspiration til gode børnebøger og flere har også udlån til forældrene.</p>

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- give sig tid til at fordybe sig i samtale med det enkelte barn
- være nærværende og skabe fælles opmærksomhed
- sætte ord på barnets og egne handlinger under leg, ved påklædning, ved spisning og i puslesituationer
- anvende højtlesning og dialogisk læsning
- holde sin opmærksomhed hos børnene

Krop og bevægelse

Sammenhæng

Kroppen er et komplekst system. Undersøgelser viser, at fysisk aktivitet har en positiv indflydelse på barnets udvikling, herunder opmærksomhed, kognitiv indlæring, motoriske funktioner og sociale relationer. Når barnet er aktiv med sin krop – sine sanser og motorik – får det essentielle oplevelser og erfaringer, der er forudsætning for barnets læring, trivsel og udvikling og dermed grundlaget for at være sund og robust.

Pædagogiske læringsmål

Målet for barnets motoriske udvikling er, at det udvikler kompetence til:

- at være selvhjulpent i hverdagen
- at være kropsbevidst
- at blive rutineret i sine grundbevægelser

Metode

Vi har fokus på, at indretningen ude og inde byder på mulighed for sansestimulering og motoriske udfordringer. Vi er desuden opmærksomme på, at barnet har behov for at veksle mellem aktivitet og hvile. Vi er særligt opmærksomme på at give motorisk svage børn passende udfordringer. Som en del af vores indsats tilbyder vi vejledning til forældre om vigtigheden af at støtte deres børns udfoldelsesmuligheder. Vi tilbyder sund og varieret kost.

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- give barnet mulighed for at røre ved de ting det møder
- tale med barnet om, hvad de forskellige kropsdele hedder
- støtte barnet i selv at gå, kravle op på stolen, spise/drikke, tage tøj af og på og sidde på toilet.
- finde steder i nærmiljøet, gerne bakker og grøfter, hvor børnene kan bevæge sig (trille, krybe, kravle, løbe, klatre, balancere)
- inspirere børnene til bevægelseslege, rytmik, drama og gymnastik
- arbejde med motorikbaner, lave kolbøtter, hoppe ned m.m.

Natur og naturfænomener

Sammenhæng

Barnets oplevelser og undersøgelser i naturen er domineret af leg, kropslighed og sanselighed. Når barnet observerer og eksperimenterer i naturen får det nogle afgørende eksistentielle erfaringer om liv og død, og det får indsigt i menneskets afhængighed af naturen og dens skrøbelighed. Når barnet mærker de skiftende årstider og ser på dyr og planter, oplever barnet, hvordan naturen og dens cyklus fungerer. Ved at sanse og at være i naturen erfarer barnet naturens storhed, og hvordan naturen opretholder sig selv. Disse oplevelser er medvirkende til barnets udvikling af æstetiske kompetencer.

<p><u>Pædagogiske læringsmål</u></p> <p>Målet for natur og naturfænomener, er at barnet udvikler kompetence til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at have glæde ved oplevelser i naturen • at have kendskab til dyr, planter og materialer i naturen • at være nysgerrig over for naturen og dens fænomener • at observere og eksperimentere i naturen • at mærke og se de skiftende årstider og herigennem få en forståelse for naturen og dens cyklus.
<p><u>Metode</u></p> <p>Vi arbejder med natur både i nærmiljøet (have, legeplads, kolonihave) og på ture til skov, strand og krat. Alle steder indsamler vi naturmaterialer til senere bearbejdning. Vi undersøger og artsbestemmer insekter og småkravl. Vort fokus er at lade barnet udforske og eksperimentere med omgivelserne, ligesom vi opmuntrer barnet til at lege og bygge med vand, sand, jord, pinde mv.</p>
<p><u>Praksiseksempler</u></p> <p>Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • give barnet mulighed for at så, plante og lave spiringsforsøg • undersøge regnorme, mariehøns, myrer, svampe og lignende sammen med barnet • give barnet mulighed for at lytte til naturens lyde • spise af naturen, både rå og tilberedt • bruge iPad som opslagsværk og til dokumentation og efterbearbejdning

Kulturelle udtryksformer og værdier

<p><u>Sammenhæng</u></p> <p>Børns egen kultur er udtryk, der hører sammen med øjeblikket. Udtrykkene kan være: Lege, rytmisk lyd, sange, tegninger og kropslige udtryk. Børn skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk som en del af deres fællesskaber. Når børn møder kulturen, dens udtryksformer og dens æstetik, bliver deres erfaringer udfordret, så børnene inspireres og inddrages i samfundets kulturelle fællesskaber.</p>
<p><u>Pædagogiske læringsmål:</u></p> <p>Målet for kulturelle udtryk og værdier er, at barnet udvikler kompetence til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at være kreativt • at være opmærksom på egen kultur • at deltage i kulturelle fællesskaber
<p><u>Metode</u></p> <p>Barnet gives mulighed for at tilegne sig viden om og oplevelser med den danske kultur og andre omgivende kulturer. Vi skal sikre, at barnet får muligheder og rammer til selv at eksperimentere, fordybe sig og skabe egne udtryk med forskellige udtryksformer. Den voksne er rollemodel for kreativ og fantasifuld udfoldelse.</p>
<p><u>Praksiseksempler</u></p> <p>Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fejre højtider og skabe egne traditioner • igangsætte aktiviteter med dej, modellervoks, ler, trylledej, maling, farver og sand • igangsætte musikaktiviteter og eksperimentere med lyde • lave teater- og udklædningslege • formidle kulturen omkring bordskik og mad

Læreplan 3 – 6 år **Alsidige personlige udvikling**

Sammenhæng

At arbejde med barnets alsidige personlige udvikling er grundlæggende for barnets trivsel, læring og udvikling. Barnets alsidige personlige udvikling er en dannelsesproces, hvor det afprøver og udvikler sin identitet, mens det øver sig i at forstå sig selv. Barnet mærker, hvad det har lyst til, hvad det har godt af og passer på sig selv ved at sætte grænser.

Pædagogiske læringsmål

Målet for barnet alsidige personlige udvikling er, at barnet udvikler kompetence til:

- at handle selvstændigt
- at være psykisk robust
- at udtrykke følelser – løse konflikter
- at skelne mellem rigtigt og forkert
- at turde, at være kritisk
- at kunne trives i fællesskaber og turde, at indgå i selv samme
- at turde tage ansvar
- at have empati

Metode

Med udgangspunkt i en anerkendende tilgang skaber de voksne øvebaner, hvor børnene udfordres og opmuntres til at gå et skridt videre. Vi opfordrer til at barnet selv tager ansvar og initiativer og dermed (evt. med støtte) klarer mange ting selv.

Begrebet robusthed indgår i dialogen med forældrene.

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- alle er med til at rydde op på legepladsen
- personalegruppen er meget forskellig, derved oplever børnene, at det er ok at være forskellig – forskelligheden bruges aktivt sammen med børnene
- skabe rum for at børnene finder hinanden efter ferier
- børnene er med til at tage stilling til projekter og aktiviteter
- inddrage børnene i praktisk arbejde som oprydning, rengøring, borddækning etc.
- Opfordre børnene til at hjælpe hinanden.
- arbejde med overbærenhed (pyt)

Sociale kompetencer

Sammenhæng

Barnet opbygger og styrker sine sociale kompetencer i samspil med andre. Barnet tilegner sig spilleregler for samvær, lege og aktiviteter og er selv med til at skabe reglerne for samværet. I venskaber mærker barnet, hvad det betyder at være sammen med andre og det lærer at tage socialt ansvar. Identitet og sociale kompetencer bliver skabt i sammenhænge hvor barnet kan spejle sig i og efterligne andre, og modtage og give respons i forhold til andre mennesker.

Pædagogiske læringsmål

Målet for barnets tilegnelse af sociale kompetencer er, at barnet udvikler kompetence til:

- at etablere og fastholde venskaber
- at indgå i samspil med andre
- at handle i sociale fællesskaber

Metode

Den voksne skal være omdrejningspunktet og rollemodel for normer og værdier i relationerne. Vi skal hjælpe barnet med at få et givende tilhørsforhold til andre børn, blandt andet ved at sammensætte børnegrupper med øje for at støtte dannelsen af venskaber. Den voksne skaber øvebaner, hvor barnet kan lære at indgå med robusthed i forskellige sammenhænge.

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- børnene deles op i mindre grupper (fx samling, tur-musik-og spisegruppe)
- konflikter løses med begyndende inddragelse af forståelse for modpartens synspunkt
- forældre opfordres til at lave legeaftaler (for børnene)
- forældre opfordres til at tale (positivt) om de andre børn
- give sig tid til at fordybe sig i samtale med det enkelte barn
- lære barnet at vente på tur og dele
- opfordre børnene til at lytte til hinanden og føre indbyrdes samtaler
- børnene samarbejder om opgaver, som de er interesserede i og har indflydelse på
- opmuntre børnene til at forstå andres behov, opmuntre dem til omsorg og tage hensyn til hinanden

Sprog

Sammenhæng

Vi ved fra nyere forskning, at børn gennem leg med sproget og udvikling af sproglig opmærksomhed, skaber grundlag for senere læseindlæring. Et veludviklet sprog er en vigtig forudsætning for hele barnets udvikling. Sproget styrker barnets evne til at tænke abstrakt og sætte viden i system. Sproget er en vigtig del af barnets sociale kompetencer og det styrker barnet evne til at regulere sin adfærd. Sproget er med til at sætte viden i system og medvirker samtidig til at skabe grundlag for erkendelser og overvejelser.

Pædagogiske læringsmål

Målet for barnets sproglige udvikling er, at barnet udvikler kompetencer til:

- at forstå og bruge sproget situationsuafhængigt
- at kommunikere med sin omverden
- at eksperimentere med skriftsproget

Metode

Der arbejdes først og fremmest ud fra tre grundsten: Underbyggende sprogstrategier, dialogisk læsning og tematisk sprogarbejde. Det sikres at nye medarbejdere får kendskab til disse metoder. Herudover introduceres forældre til underbyggende sprogstrategier og dialogisk læsning. Der arbejdes tæt sammen med forældrene, så der i dialog med barnet kan samtales om oplevelser både i hjemmet og i institutionen. Der laves sprogvurderinger på alle 3-årige.

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- forældre involveres via forældremøder med workshops, sprogcafé-møder eller oplæg.
- der er fokus på tidligt skriftsprog
- lade barnet deltage i hverdagens aktiviteter og tale med barnet om dem
- forældrerådene involveres i sprogarrangementerne og skal være bærende i den videre formidling til de øvrige forældre.
- der udarbejdes sprogpejce og andet sprogmateriale til forældre.
- der arbejdes med rim, remser, sang og musik
- sætte ord på konkrete handlinger og oplevelser
- udlåne bøger til forældrene
- tage billeder, som bagefter kan understøtte dialogen med barnet og forældrene
- sætte ord på barnets følelser
- hjælpe barnet med at fortælle små oplevelser til andre

Krop og bevægelse

Sammenhæng

Kroppen er et komplekst system. Undersøgelser viser, at fysisk aktivitet har en positiv indflydelse på barnets udvikling, herunder opmærksomhed, kognitiv indlæring, motoriske funktioner og sociale relationer. Når barnet er aktiv med sin krop – sine sanser og motorik – får det essentielle oplevelser og erfaringer, der er forudsætning for barnets læring, trivsel og udvikling og dermed grundlaget for at være sund og robust.

Pædagogiske læringsmål

Målet for barnets motoriske udvikling er, at barnet udvikler kompetence til:

- at være selvhjulpne i hverdagen
- at være kropsbevidst
- at mestre koordinering af grundbevægelserne

Metode

I samarbejde med forældrene skal vi hjælpe og udfordre børnene (med udgangspunkt i NUZO). Børnene får mulighed for fysisk udfoldelse både inde og ude. De voksne tager initiativer, opmuntrer og er medlevende i børnenes fysiske udfoldelser og støtter dem i at blive selvhjulpne.

Praksiseksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- børnene får kendskab til kroppen og dens funktion, via emner som "mig selv".
- børnene får mulighed for at bevæge sig til musik. Løbe, danse, hoppe, rulle og slappe af
- sætte særligt fokus på sanseintegration
- børnene får mulighed for at tegne, klippe, kaste, gribe en bold, cykle, balancere, gyng
- børnemiljøet inspirerer til mange forskellige lege og aktiviteter, inde såvel som ude.
- give barnet mulighed for at røre ved de ting det møder
- give barnet en sund og varieret kost
- sammen med børnene finde steder i nærturen, gerne ved bakker og grøfter, hvor børnene kan bevæge sig (trille, krybe, kravle, løbe)
- inspirere børnene til bevægelseslege, rytmik, drama og gymnastik. F.eks. motorikbaner, lave boldlege, slå kolbøtter, hoppe ned fra m.m.

Natur og naturfænomener

Sammenhæng

Barnets oplevelser og undersøgelser i naturen er domineret af leg, kropslighed og sanselighed. Når barnet observerer og eksperimenterer i naturen får det nogle afgørende eksistentielle erfaringer om liv og død, og det får indsigt i menneskets afhængighed af naturen og dens skrøbelighed. Når barnet mærker de skiftende årstider og ser på dyr og planter, oplever barnet, hvordan naturen og dens cyklus fungerer. Ved at sanse og at være i naturen erfarer barnet naturens storhed, og hvordan naturen opretholder sig selv. Disse oplevelser er medvirkende til barnets udvikling af æstetiske kompetencer.

Pædagogiske læringsmål

Målet for natur og naturfænomener er at barnet udvikler kompetence til:

- at lære at færdes hensigtsmæssigt i naturen
- at kunne se muligheder i naturen
- at eksperimentere med naturens materialer
- at få viden om dyr, planter og naturfænomener
- at være tryk i naturen

Metode

Vi skaber rammerne for og sikrer at alle børn får naturoplevelser, og vi tager initiativer, opmuntrer og er medlevende i børnenes oplevelser. Vi formidler "den rigtige natur" og er tilbageholdende ned "Disneyfication".

Praksis eksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- tænke naturen ind i alle projekter året rundt
- have naturrygsække, som tages med på gåtur
- udnytte nærområdet med kolonihave, skov og strand
- være ude året rundt og bruge naturens materialer
- lave bål og mad over bål
- vende sten, træstubbe osv. for at se hvad der gemmer sig under dem

Kulturelle udtryksformer og værdier

Sammenhæng

Børns egen kultur er udtryk, der hører sammen med øjeblikket. Udtrykkene kan være: Lege, rytmisk lyd, sange, tegninger og kropslige udtryk. Børn skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk som en del af deres fællesskaber. Når børn møder kulturen, dens udtryksformer og dens æstetik, bliver deres erfaringer udfordret, så børnene inspireres og inddrages i samfundets kulturelle fællesskaber.

Pædagogiske læringsmål

Målet for kulturelle udtryksformer og værdier er, at barnet udvikler kompetence til:

- at forstå egen kultur og få en begyndende forståelse for andre kulturer
- at forstå etiske dilemmaer
- at have mod og lyst til at udtrykke sig kreativt

Metode

De voksne går forrest som kulturbærere og sikrer at børnene bliver præsenteret for forskellige udtryksmåder indenfor kunst, kultur og mellemfolkelighed og vi giver dem mulighed for selv at gøre sig erfaringer. De voksne har fokus på omgangsformer, normer og værdier.

Praksis eksempler

Den voksne kan understøtte denne udvikling ved f.eks. at:

- præsentere dem for forskellige kreative udtryksformer: modeller, perler, maleri, tegninger
- tænke kreative aktiviteter ind i udelivet
- have materialer på legepladsen der udfordrer børnenes kreative leg
- udfordre børnene verbalt, så de får en forståelse for etiske og moralske dilemmaer
- fastholde traditioner året rundt